

Měl v sobě tři třímetrové ta-semnice. Protože to chtěl zkusit. Nechal se kousnout mouchou tse-tse, která přenáší spavou nemoc. Protože to chtěl zkusit. Ochutnal nejedovatější ovoce. Protože... **profesor RNDr. Julius Lukeš, CSc., bere vědu jinak a svoje tělo používá jako nástroj ke své profesi.** Dělá syrově reálnou vědu. „Dělám jenom to, co dělali parazitologové před 50 lety,“ říká jeden z nejuznávanějších českých přírodovědců současnosti a jediný žijící Čech, který je členem Americké asociace pro rozvoj vědy (AAAS).

ROZHOVOR 21. STOLETÍ

Třetí rozhovor časopisu
21. STOLETÍ

**Prof. RNDr.
Julius Lukeš, CSc.**

Narozen: 1963

Ředitel Parazitologického ústavu (má pod sebou asi 160 zaměstnanců na 100 plných úvazků) a profesor na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Více než 25 let se zabývá molekulární biologii parazitických prvoků, kteří způsobují řadu závažných onemocnění.

Od roku 2004 je členem Učené společnosti ČR, v roce 2009 se stal prvním mimopražským laureátem ocenění Praemium Academiae.

Roku 2014 byl přijat do řad Americké mikrobiologické akademie (American Academy of Microbiology) a v roce 2015 do Evropské mikrobiologické akademie (European Academy of Microbiology).

Loni se stal elitním členem (Fellow) Americké asociace pro rozvoj vědy (AAAS) v rámci biologické sekce za dlouhodobý přínos evolučním studiím v protistologii a molekulární parazitologii se zaměřením na bičivky a výtrusovce. Členem AAAS je doživotně, „dokud budu platit členství 30 dolarů ročně“, směje se profesor Lukeš.

FOTO: PAVLINA JACHIMOVA

Profesor Lukeš: Parazitové jsou geniální a děti občas mohou mít průjmy

Má rád zvířata, nosí je na tričku. V kanceláři chodí bos, je charismatický a extrémně sympatický. Na vědce až nezvykle. Nemusí, ale přednáší zdarma středoškolským učitelům biologie, protože jak říká, je státem placený. „Oni nemají možnosti jezdit na konference a dozvídat se novinky. Už jenom chuť si přijít poslechnout něco nového je dobrá.“ Má

extrémní názory, jde občas proti proudu a čte knížky, které „skoro“ nikdo jiný nečte.

21. STOLETÍ Jak se cítíte?
Velmi dobře, díky.

21. STOLETÍ Momentálně v sobě máte vědomě nějakého parazita? Prý vám ta-semnice „odešla“.

Ted' patrně několik měsíců nemám nic, vědomě o žádné nevím. (smích)

21. STOLETÍ Nechal jste se slyšet, že jste ji zabil nějakým jedem...

Budete asi první, komu to řeknu. Byl jsem na ostrově Curaçao (ostrov leží v jižní části Karibského moře přibližně 65 kilometrů od pobřeží Venezuely, pozn. red.), kde jsem sně-

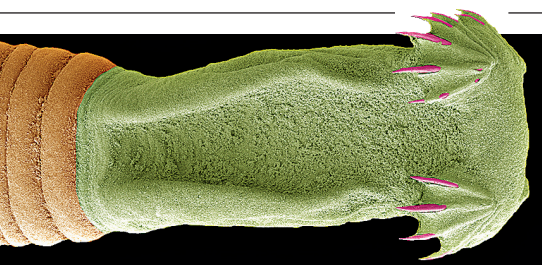

FOTO: 1996-98 ACCUSOFT INC

■ Parazity je infikována až miliarda světové populace, většinou v rozvojových zemích. Na obrázku je hlava tasemnice *Polyonchobothrium polypteri*.

dl plod stromu *mancinella*, což je údajně nejedovatější ovoce na světě. Ale to jsem tenkrát ještě nevěděl. Já to nějak zvládl, ale moji tasemnici to zabilo.

21. STOLETÍ **Nechal jste se kousnout mouchou tse-tse, která přenáší trypanozomu – prvoka způsobující spavou nemoc... Vyzkoušel jste další parazity. Bojíte se při výzkumech?**

Neřekl bych. Je důležité si uvědomit, že žijeme v extrémně civilizované a bohaté společnosti s velmi dobrou zdravotní péčí. Navíc nedělám nic, co by nedělala řada parazitologů před 50 lety. Oni to moc neřešili, bylo to součástí jejich výzkumu. Zato teď je naše společnost až příliš sešroubovaná všemožnými pravidly, přehnanými obavami apod. Víte, co mě vždycky pobaví?

21. STOLETÍ **Povídejte...**

Když se jednou za rok ve všech médiích objeví zpráva dne, že někde 20 dětí na letním táboře dostalo průjem. Mně to přijde mimořádně humorné. Říká to ledačco o naší společnosti. Přesto, že se délka života díky lékařské péči stále prodlužuje, je mezi námi obrovské množství lidí, kteří trpí cukrovkou, jinými chorobami či jsou obézní, ale to se přechází, zatímco děti s dvoudenním průjemem se řeší v hlavních zprávách. Nehledě na to, že je to pro ně dle mého názoru dobrá zkušenost. Možná by dokonce měly mít děti na táborech průjem mnohem častěji. Trošku by zhubly, pochopily by, že se můžou vyprázdnit i v přírodě. Byl by to pro ně zážitek a pro jejich střeva očista. Takhle na tábor naběhne parta kontrolorů, kteří odeberou vzorky ze všeho možného a jistě něco „závadného“ najdou. Jak jste trávil dětství vy?

21. STOLETÍ **Na chalupě, v chatce, vedle kravína, v seně. Kouřili jsme piliny zabalené do novin. Když to přezenu, tak jsme vyrůstali po vzoru babských rad: „Aby bylo dítě zdravé, mělo by sníst kýbl hnoje.“**

Přesně tak. Chvála bohu za hnůj a zbytek přirozené krajiny.

21. STOLETÍ **Pohled a přístup k hygieně se dramaticky změnil, a tím se změnil**

i náš imunitní systém – nikdy nebyl tak zoufale netrénovaný, jako je dnes. Hnůj už sice jíst nemusíme, stačí občas olíznout špinavý prst. Proč jste zastáncem takto nehygienických a pro mnohé „extrémních“ přístupů?

Je to extrém pro naši čím dál tím sterilnější společnost. Rozhodně to ale stále není extrém pro většinu světa.

21. STOLETÍ **Třeba říkáte, že není potřeba si myt ruce?**

Přesně... Já se snažím být určitou protiváhou proti tomuto konceptu absolutní čistoty a hygieny a mytí rukou a polo-hysterických maminek, které úzkostlivou péčí neumožňují dětem to, co bylo naprostou samozřejmostí po generace. Kontakt s přírodou včetně zvířat, umožňující zdravý vývoj jejich imunitního systému.

21. STOLETÍ **I když jste v republice mediálně proslavený právě jako „ten parazitolog s tasemnicemi a jinými červy“, vy se primárně zabýváte mnohem menšími organismy – prvoky...**

Je to tak, 99 procent mého výzkumu se zaměřuje na prvoky...

21. STOLETÍ **Co je na nich jedinečného, unikátního? Co vás na nich fascinuje?**

Vztah k prvokům jsem získal díky výborným učitelům hned po nástupu na Karlovu univerzitu. Dostal jsem se na katedře parazitologie mezi skupinu, která studovala parazitické prvoky, a hned mne to nadchlo... Víte, donedávna byli prvoci bráni jako záležitost pro pár specialistů, kteří studovali jen parazitické prvoky, působící lidské choroby. Teď se ale nejen ve vědeckém světě takové vnímání prvoků zcela změnilo, protože k prvokům patří třeba i mořské řasy, které

všichni aspoň trochu známe. Když si dáte pár kapek mořské vody pod mikroskop, uvidíte plankton, jehož klíčovou součástí jsou různí mořští prvoci. A ukazuje se, že právě tito mikroskopičtí tvorové jsou zodpovědní za 50 procent veškerého kyslíku, produkovaného na naší planetě.

21. STOLETÍ **Ve světle nedávné kauzy vypalování amazonského pralesa, kterému se říká plíce světa a který je zodpovědný prý až za 20 procent kyslíku pro planetu Zemi, plus vypalování pralesů v Africe a požárů na Sibiři, to je nečekaný údaj...**

Viďte (*úsměv*). Každopádně je skvělé, že se celosvětové vypalování pralesů dostalo i na program G8 a že nabídli Brazílii pomoc...

21. STOLETÍ **... Jenže brazilský prezident Jair Bolsonaro ji odmítl...**

Aspoň vypadá jako idiot. Pozitivní je, že podobné environmentální katastrofy získá-

vají širokou pozornost. Ono totiž při nich jde o budoucnost lidstva. Nicméně to říkám hlavně proto, že všechny pralesy tvoří ani polovinu kyslíku pro život na Zemi, zatímco přehlížení mořští prvoci ano. Což se ví tak 20 let, rozhodně ne déle, ale až teď se o tom začíná víc mluvit.

21. STOLETÍ **Proto je důležité studovat prvoky?**

Nejen proto a nejen ty parazitické, jako jsou původci malárie (*Plasmodia*, český zimničky, což jsou parazitické prvoci kmene *Apicomplexa*, pozn. red.), leishmaniózy či Chagasovy choroby. Je důležité studovat i prvoky, kteří jsou zodpovědní za průjmy. To byste nevěřili, kolik lidí ve světě zemře na průjmy. Samozřejmě nejde srovnávat průjmy na českých dětských táborech s průjmy v tropech. Tento obor ale studuje jen hrstka lidí na světě.

21. STOLETÍ **Dají se na to sehnat granty?**

Na parazitické prvoky ano. Ale i výzkum mořských prvoků, i když jsme zemička bez moře, nám platí už několik let americký miliardář **Gordon Moore**, zakladatel počítačové firmy Intel.

21. STOLETÍ **Takový mořský prvok velikosti kolem 10 mikrometrů umí fotosyntetizovat?**

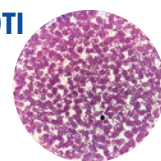
Trefil jste to skoro přesně, měří od 5 do 50 mikrometrů. A je jich obrovské množství, miliony tun. Jsou úžasně. Vyrábějí kyslík, a když umírají a klesají na dno oceánu, vážou ve svých buňkách CO₂. Takže je to nesmírně pozitivní věc pro celou planetu, která bojuje s rostoucím množstvím CO₂ ve vzduchu. A vzhledem ke globálnímu oteplování, kterému nevěří už jenom **Václav Klaus**, bude důležité vědět, co rostoucí teplota moří s prvoky udělá. Věnujeme se tomu už asi pět let.

21. STOLETÍ **Obecně má vaše vědecká kariéra cykly. Soustředíte se tak 10 let na nějaký výzkum, a pak přejdete na jiný.**

V současné vědě je alfou a omegou se speci-

ROZBŘESK PROTI SPAVÉ NEMOCI

Ročně bičíkatí prvoci *Trypanosoma gambiense* (na snímku), způsobující spavou nemoc, nakazí desetitisíce lidí.

Nemoc se dostane z krve do mozku a projeví se apatií, končí nevyhnutelně smrtí – nejméně pro 2000 Afričanů ročně. Parazity přenáší známá moucha tse-tse.

Až doposud byla tato choroba jen složitě léčitelná, avšak před rokem v Evropě schválená léčba novým lékem fexinidazolem může znamenat revoluční zvrat. ■

FOTO: SHUTTERSTOCK IMAGES LLC

alizovat, a ti, kdo vám dávají na výzkum peníze, potřebují vědět, že jste nejlepší v určité oblasti. Výzkum musí být společensky důležitý, a pokud ještě není, tak musí být alespoň předpoklad, že společensky důležitý bude. Ale aby někdo byl nejlepší, musí se specializovat a hříšit se zužuje... Já se snažím tomuto trendu nějak čelit a možná je to i spíš intuitivní, že mě prostě po zhruba deseti letech dané téma přestane bavit, a prostě si řeknu, že jsme už přispěli, když nás to bavilo a motivovalo, ale teď zase zkusíme něco jiného. Tomu se ve vědě říká *lateral shift*. Prostě posun.

21. Stoleťi Trochu riskantní způsob, ne?

Ano, je. Může se v tom nadělat spousta chyb, musíte načíst literaturu, nikdo vás v té nové branži nezná, musíte najít kolegy, kterých pro nový výzkum nadchnete, apod.

21. Stoleťi Nechal jste se slyšet, že všichni paraziti jsou pro vás krásný tým, že mají výjimečnou životní strategii, a to žít na úkor někoho jiného. To je fakt přitažlivé...?

To máte jako s lidmi, když parazitují na společnosti, nemusejí do práce, vyžírají si to nejlepší. Ta strategie je opravdu chytrá. Když vymyslíte, jak žít na úkor jiného, tak se vám to zalíbí. Je těžké nemakačenka vyhecovat, aby se třeba po deseti letech zase aktivně zapojil do společnosti. U parazitismu je to podobné. Ve chvíli, kdy nějaký druh zjistí, že může žít na úkor někoho jiného, už se mu nechce to měnit. Proč jít zpět do volné živé formy z parazitického? Tím pádem se ukazuje, že parazitických organismů může být až polovina všech druhů, nebo dokonce i víc než těch volně žijících. Jsou skryté, nechtějí se ukazovat. Když se totiž ukážou, hostitelé je chtějí zničit. Parazitická strategie je geniální, jde o miliony let vymyšlení, jak to udělat. Je to permanentní boj mezi hostitelem a parazitem, který se snaží být pořád o krok před ním a vždy vybruslit z nové finity, kterou proti němu hostitel vymyslel. Tohle

FOTO: PAULINA JÁCHMOVÁ, AKADEMIE VĚD ČR

■ V laboratoři BSL3 – biologické ochrany stupně 3 – se provádí manipulace s nebezpečnými původci nákaz. Patří sem jak virus HIV, tak i virus klíšťové meningoencefalitidy či bakteriální původci tyfu a antraxu. V Parazitologickém ústavu takovou laboratoř mají.

probíhá v přírodě miliony let. Občas se hostitelé povede parazita zlikvidovat, takže my dnes vidíme jen ty úspěšné a chytré parazity, kteří vše vydrželi.

21. Stoleťi Čím to je, že se miniaturní parazit s nepatrným či žádným nervovým systémem naučí být tak chytrý, aby hostitele přechytračil? Mění svůj DNA?

To je velice komplikovaná otázka. Na to jsou roční přednášky na vysoké škole... Zjednodušeně se to dá vysvětlit neustálým vývojem neboli evolucí. Představte si, že jste parazit. V poslední době se vám nedaří dobře a zjišťujete, že vám hostitel už nechce posílat ATP neboli jídlo. Tak začnete upravovat způsob, jímž od něj to jídlo získáváte. Těch pár experimentujících parazitů, kteří z hostitele jídlo novými fintami zase dostanou, prosperuje, zatímco jejich kolegové, kteří tuhle změnu neudělali, prostě vyhynou. A potomci těch úspěšných patrně fintu ještě vylepší. Takže ano, mění se DNA.

21. Stoleťi Před 160 lety český biolog Vilém Dušan Lambi jako první na světě pojmenoval a popsal parazitického prvoka *lamblia*. Byl jedním z prvních českých parazitologů a jedním z mála, kte-

rý pojmenoval široce známého parazita. Co je to vůbec za prvoka?

Lambie byla nakonec přejmenovaná na giardii, ale platí, že jejím celosvětově uznaným objevitelem je **Lambi**, který byl kromě doktorování i milencem **Boženy Němcové**. Stále také platí, že česká parazitologická komunita má velice dobré postavení ve světě, mnohem víc, než by odpovídalo velikosti naší země a průměrné kvalitě místního výzkumu. Nějak se to tady historicky táhne a další generace vysokou úroveň drží, a třeba ještě dál rozvíjí. No a výzkum oné průjemové giardie u nás také stále běží. Třeba v Praze je na lékařské fakultě holčina, která se na giardiózu specializuje a dělá velice dobrý výzkum. Tenhle bičíkatý prvok má zvláštní přísavnou destičku, díky níž se přisaje ke střevním buňkám, jako když máte na předním skle přisátou GPSku.

21. Stoleťi Jak je zastoupena v populaci?

V posledních letech je v Čechách hlášeno jen kolem 100 případů ročně, navíc je giardióza v pohodě léčitelná. Lidé si ji přivážejí z tropů, celkem běžně z Indie. Občas se také objeví epidemie i v Evropě a Americe, protože giardie si vytvářejí cysty, které

Věda vs. pohled do oka

Profesor Lukeš mluví klidně, věcně, nebojí se použít pepného slova a **vadí mu parazitě. Tedy ti lidiš.**

Jako novinář jsem se setkal s mnoha lidmi, profesory, sportovci... Málokterý měl charisma jako Julius Lukeš, a málokterý se dokázal tak rozohnit. Dostal otázku na odvětví alternativní medicíny, které se zabývá diagnostikou zdravotního stavu jedince podle obrazu duhovky

FOTO: SHUTTERSTOCK IMAGES LLC

oka nebo kapky krve pod mikroskopem. Říká se tomu iridologie.

Někdo věří, že podle krve nebo pohledu do oka se dá diagnostikovat, že v těle, v krvi jsou parazité, když narušíme jejich prostředí, začnou se bránit, vypouštět toxiny

■ Z kapky krve se dá poznat hodně, ale je opravdu možné pod mikroskopem určit druh parazita?

a otravovat tělo. „Naprostě ne... Naprostě ne! Pokud jsem na tohle tázán, tak si myslím, že je to šarlatánství.“ Podle profesora Lukeše to jsou nebulózní (nejasné, záhadné) pojmy. „V současné době je medicína na tak pokročilém stupni, že je potřeba se vyjadřovat jasně. Když někdo říká: ‚Máte parazity,‘ tak se ptám: Jaké? Jak jste potvrdili jejich přítomnost?“ Je tu Parazitologický ústav, hygienické stanice, mikrobiologové, lékaři se zkušenostmi s tropickými chorobami, prostě dost odborníků, kteří (většinou) vědí, co dělají, a v oprávněných případech nasadí

léčbu. „A když parazité prý začnou vypouštět toxiny, tak se ptám: Jaké toxiny? Kdo je našel, kdo je popsal? Tohle je krok zpátky,“ říká, třebaže přiznává a chápe, že medicína občas nemá odpovědi a lidé tápou ve tmě, když chtějí řešit chronické problémy. Hledají odpovědi alternativami. „Proč máme ve městě miliardové nemocnice, když máme iridology, který to vyčte z oka a nasadí bylinky? Nějakým triviálním, zpitomělým způsobem? Nechci zesměšňovat lidi, kteří hledají pomoc, kritizují lidi, kteří takovou službu poskytují. Podle mne jsou samí určitou sortou parazitů.“ ■

vydrží v prostředí delší dobu, dostanou se do vody, a už to jede. Jsou známy případy, kdy tisíce lidí najednou onemocní giardiózou – třeba v Milwaukee v USA. Každopádně je dnes infikovaných lidí málo a většina je bez příznaků, takže o infekci ani nevědí.

21. STOLETÍ **Střeva jsou takovým druhým mozkem. Jsou plná mikroflóry, stovek druhů mikroorganismů, jako jsou houby, prvoci, kvasinky, a především bakterie. Velká část našeho imunitního systému sídlí ve střevech, údajně je tam až 100 milionů neuronů, stejně jako v míše. Proč si dala evoluce práci se stvořením tak sofistikovaného nástroje právě ve střevě? Nesnadná otázka. Ve střevě máme 1,5 kg bakterií, jež pro nás zpracovávají naši potravu, ale mají v nás i „svůj byznys“, který nemusí být vždy v našem zájmu. Navíc většina parazitů a komensálů (*organismů žijících v blízkém vztahu k jinému organismu, aniž by mu škodili, pozn. red.*) také sídlí ve střevě. Ne náhodou se říká: Cítím to ve střevech. Střevo ovlivňuje to, jak žijeme, jací jsme, či jaké nemoci nás postihnou. Jen teď už víme, že vliv naší střevní zoologické zahrady je mnohem větší, než jsme si mysleli ještě před pár lety.**

„Když si vezmete antibiotika na zánět nosních dutin, zabijete tím velkou část střevní mikroflóry, která se týdně až měsíce navrácí do původního stavu.“

21. STOLETÍ **Kdy jste naposledy bral antibiotika vy?**

Naposledy jsem bral antibiotika před dvěma lety, když jsem dostal boreliózu. Ta diagnóza je jasná a prostě nechcete mít na stáří bolesti kloubů. Před tím jsem je ale dlouho neměl, patrně pár desetiletí. Nadužívání antibiotik je každopádně velký problém. Výzkumy ukazují, že zejména u dětí ovlivňuje opakované brání antibiotik jejich střevní mikroflóru s jasně negativními důsledky, mezi něž patří vyšší sklon k alergiím, obezitě apod.

21. STOLETÍ **V rámci extrémních diet Američané polykají na černém trhu koupené larvy tasemnic. Pomůže to k hubnutí?**

V Americe je zajímavá společenská „zábava“ takové řešení hledat. Ano, děje se to. Určitě se zdá, že nasazení některých střevních parazitů může za určitých podmínek způsobit výrazné zlepšení imunitního systému. Třeba sennou rýmu, kterou jste přiznal, že trpíte, byste patrně mohl zmírnit nasazením určitých červů, ale je to zatím složitá a drahá záležitost. Každopádně lidé, kteří vyčerpali

všechny možnosti medicíny pro např. léčbu Crohnovy choroby (*chronické zánětlivé onemocnění trávicího ústrojí, pozn. red.*), záněty střev nebo některých alergií, se uchylují k těmto netradičním, a proto lékaři zatím nedoporučovaným metodám. Čtenáře, kteří by takto chtěli řešit třeba tloušťku, musím zklamat, protože nejsou seriózní data, která by tento přístup podporovala. Také ale platí, že data prakticky chybí.

21. STOLETÍ **Co ví vědecký svět o prionových chorobách, což jsou molekuly bílkovin, které způsobují neurodegenerativní onemocnění?**

Ví se o tom docela dost. Shodou okolností můj dobrý kamarád byl u objevu prionů (*Stanley B. Prusiner za formulaci prionové teorie v roce 1997 obdržel Nobelovu cenu za fyziologii a medicínu, pozn. red.*). Byl to tehdy velký boj před udělením Nobelovky. Dlouho se výzkum prionů považoval za téměř šarlatánství, ale velmi seriózní výzkum potvrdil jejich existenci mimo rozumné pochybnosti.

Je to každopádně zvláštní a velmi nečekaný jev. Bílkovina z nějakého důvodu změnil své uspořádání do patologické formy a začne ovlivňovat další bílkoviny, což způsobuje zásadní změny v mozku, vedoucí ke smrtelnému onemocnění, jako jsou kuru a Creutzfeldt-Jakobova choroba. Existují poměrně nové teorie, že by Alzheimerova nebo Parkinsonova choroba mohly také patřit do prionových nemocí. To by byla naprostá pecka, ale zatím to rozhodně nelze považovat za potvrzené.

21. STOLETÍ **V souvislosti s priony se mi vybavuje kanibalismus na Papui-Nové Guineji...**

Ano, to souvisí. Popsal to jediný nositel Nobelovy ceny slovenského původu **Carlton Gajdusek**, který pak měl sexuální problémy se studenty, rok v USA seděl, a pak v klidu dožil v Norsku. Jako první si všiml, že chorobu kuru mají lidé, kteří jedli mozek jiných lidí, což už je dnes dokonce i v papuánské džungli vzácné, ale ještě před 50 lety nebylo. Proto je tato choroba už historií.

21. STOLETÍ **Loni jste jako jediný Čech získal členství v Americké asociaci pro rozvoj vědy. Co to pro vás znamená?**

Poslední Čech působící v Čechách jej podle záznamů dostal v roce 1943. Ona dlouhá mezera ale není způsobena exkluzivitou členství, ale hlavně tím, že kdyby někdo dostal americkou cenu za socialismu, mohl by si to jít hodit. Emigranti se stávali členy společnosti v minulosti, po roce 89 jsem ale asi první. Česká věda byla izolovaná a tato společnost funguje s velkým zpožděním, několik členů vás musí navrhnout, aspoň někteří volitelé vás musí musejí znát atd. Moje očekávání ale je, že s rychle rostoucí kvalitou české vědy bude členů svižně přibývat.

FOTO: 1996-98 ACCUSOFT INC.

■ I díky výzkumu mořského bičíkatého prvoka *Diplonema papillatum* získali českobudějovičtí vědci grant od amerického mecenáše Gordona Moora.

21. STOLETÍ **S tím souvisí i to, že česká věda začíná být vnímána pozitivně...**

Přesně tak. Vracejí se čeští vědci ze zahraničí, vlada vědu přijatelně podporuje, o práci u nás začali v posledních letech mít zájem i zahraniční vědci, běžným jazykem v laboratořích se stává angličtina. Významnou roli hraje, že jsme v Evropské unii, od níž připutovaly obrovské peníze a třeba Američané nás díky členství v EU už berou jako rovnocenné partnery. Kdybychom nebyli v EU, ani by nám peníze na výzkum nedávali. Kdybychom odešli z Evropské unie, byla by to pro tuzemskou vědu čistá katastrofa. Tohle je třeba zdůrazňovat! Teď Česko zlepšuje svoji pozici ve světové vědě, v různých žebříčcích je rok od roku výš a prospekch z toho bude mít celá společnost. To je

JULIUS LUKEŠ V SOUKROMÍ

„Cestuji, sportuji, mám rád přírodu. A snažím se hodinu denně číst, často knížky, které už nikdo nezná a nedají se snadno sehnat. Většinou jde o euroamerické cestovatele, z jejichž desetiletí starých cestopisů lze vyčíst, proč šla jedna země do kytek, zatímco druhá prosperuje. Avšak jedna, která mě velmi pobavila v tomto létě, jsou Města a městečka od **Stanislava Komárka**. Popisuje, jak se měnila česká společnost z pohledu kluka v době komunismu a z hlediska „dospěláka“ před revolucí a po ní. Používá krásný a pestrý jazyk. Když jsem ji četl, říkal jsem si, že by měla patřit mezi povinnou četbu, přitom ani nebývá v knihkupectvích.“ ■

moc fajn vývoj. V roce 1999, když jsem se vracel z Ameriky, mi kolegové na losangeleské univerzitě říkali: „Fakt si tím jsi jistý? Jdeš do země, která vědecky de facto nic neznamená...“ Řekněme, že čeští vědci tehdy produkovali jeden významný článek za měsíc, zatímco teď je to nejspíš každý den. V tomhle směru jsem příjemně překvapený, jak se česká věda zvedá. A jsem přesvědčený, že je to dáno hodně nejen penězi, ale transparentnějším systémem rozdělování peněz, který jsme převzali z EU. Věda kdekoli na východ od nás, snad s částečnou výjimkou Maďarska, je čistá katastrofa, zhruba jako to bylo u nás kdysi za totáče a vypadalo by to bez členství v EU. ■

JAN ZELENKA